

DUNJA FALIŠEVAC

RAZDOBLJA I KNJIŽEVNE VRSTE HRVATSKE SREDNJOVJEKOVNE PROZE (O PROBLEMU PERIODIZACIJE I KLASIFIKACIJE)

Hrvatska srednjovjekovna književnost obuhvaća razdoblje od početaka pismenosti — koji su počeci uvjetovani radom Ćirila i Metoda na stvaranju zajedničkog slavenskog književnog jezika i književnosti¹ i vezani su uz rad Braće oko stvaranja jedinstvene, zajedničke slavenske kulture — pa do kraja 15. odnosno početka 16. st., kad u hrvatskoj književnosti već počinje prevladavati renesansni poetički sustav. Istodobno s renesansom supostoje u 16. st. i kasni odjeci srednjovjekovnog književnog stvaralaštva, odnosno elementi srednjovjekovnog strukturiranja književnog djela miješaju se i prepleću s elementima karakterističnim za književno stvaralaštvo renesanse u jednom te istom djelu (npr. Marulićevo i Vetranovićevo stvaralaštvo). Pa i u kasnijim razdobljima naše književnosti nastaju djela strukturirana prema modelu srednjovjekovnih književnih ostvarenja,² no početkom 16. st. književni model karakterističan za naše srednjovjekovlje prestaje biti reprezentantom književnog stvaralaštva, a zamjenjuje ga renesansni književni model, koji strukturira novu sliku svijeta, s novim motivsko-tematskim, jezično-stilskim i izražajnim osobinama.

¹ Stefanićevo mišljenje »... da ne treba isključiti mogućnost kontinuiteta od predćirilometodske latiničke pismenosti do pismenosti kasnog srednjeg vijeka...« (V. Stefanić, *Hrvatska književnost srednjega vijeka*, 1. knj. edicije *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, Mh — Zora, Zagreb 1969., str. 5) ostaje u granicama hipotetičnog i — kako nije potvrđeno tekstovima — za povijest književnosti nije od bitnog značenja.

² U tom smislu bila bi zanimljiva usporedba književnog oblika srednjovjekovne i barokne propovijedi ili raščlamba strukturalnih elemenata nekih oblika pučke pripovijetke koji na našem tlu nastaju u raznim književno-kulturnim razdobljima, a svoje početke, uzore i arhetipove imaju upravo u srednjovjekovnoj našoj pripovjednoj prozi.

Međutim, iako vremenske odrednice — kojih donju granicu možemo staviti u 8/9. st., a gornju — sa zakašnjenjem — u 16. st. — nužno pojednostavljuju stvarnu sliku kompleksnih odnosa što postoje između srednjovjekovlja i renesanse, ipak one zatvaraju jedinstveno razdoblje, u kojem od početka pa sve do kraja žive jedne te iste jezično-stilske, motivsko-tematske i izražajne osobine i osobitosti književnih djela i jedna jedinstvena poetička zakonitost, kontinuitet koje možemo pratiti tijekom cijelog tog razdoblja. U srednjovjekovlju vlada, dakle, jedinstvo stilskih i strukturalnih osobina, po kojima se taj vremenski odsjek razlikuje od renesansnog. »Stožer tog jedinstva, kohezionu silu koja približava i zbližava književne pojave u jednom vremenu bez sumnje predstavlja izvjesna opća vizija svijeta, izvjestan manje ili više zajednički način osjećanja čovjeka i svijeta, koje se rađa u zajedničkom suočavanju sa problemima epohe i razvija u općoj istorijskodruštvenoj situaciji i koje se na izvjestan način očituje i u književnom stvaranju.«³

S druge strane, moguće je jedinstveni korpus hrvatske srednjovjekovne književnosti — u svrhu raščlambe — podijeliti u odsječke ili razdoblja jer je ta jedinstvena cjelina u svojoj razvojnoj putanji sazdana od niza sličnih, ali isto tako i različitih književnih elemenata, od kojih su u jednom razdoblju dominantni jedni, a u drugom razdoblju drugi elementi. Naša literarna historiografija dala je nekoliko mogućih rješenja podjele toga — u biti jedinstvenog — književnog razdoblja. Međutim, u većini slučajeva naša srednjovjekovna djela nisu se pri tom sagledavala kao književni tekstovi, već kao spomenici jezika i kulture, pa je i klasifikacija i periodizacija toga razdoblja polazila od izvanknjiževnih kriterija i načela.

Vatroslav Jagić, prvi povjesničar naše književnosti najstarijeg doba, hrvatsku književnost srednjega vijeka sagledava samo kao dio hrvatske glagoljske književnosti, koju pak dijeli u pet razdoblja: »Prvo razdoblje moglo bi obuhvatiti sve vrijeme od prvih pojava glagolizma u hrvatskim krajevima do god. 1248, kada je papa Inocencije IV. na molbu biskupa senjskoga Filipa dopustio, da se po starom običaju svagdje, gdje je to onda bivalo, može upotrebljavati slovenski jezik glagolskog pisma kod sv. mise i druge službe Božje. Drugo razdoblje može se protegnuti preko XIII, XIV i XV stoljeća sve do početka štampanja glagolskih knjiga, dakle od g. 1248. do g. 1483, koje je godine izašlo prvo štampano izdanje glagolskog misala. Treće razdoblje zauzet će kraj XV, cijelo XVI i prvu trećinu XVII stoljeća, od godine 1483. do g. 1630, kada je po nalogu rimske kurije počeo Rafael Levaković raditi oko reforme glagolskih knjiga, naročito misala i brevijara. Četvrtim razdobljem bit će upravo početak ove redaktorske radnje Levakovićeve, koja ima svoj svršetak u radovima Karamanovim, koji izazvaše živahnu polemiku i narodnu reakciju, ali bez uspjeha; ovo se razdoblje proteže od g. 1631. do potkraj XVIII stoljeća. Petim razdobljem u historiji hrvatske glagoljice bit će kraj XVIII i čitavo XIX stoljeće, to jest vrijeme preporoda glagolskog pisanja u slovenskoj

³ Z. Lešić, Jezik i književno djelo, Sarajevo 1971, str. 205—206.

nauci, na kojem su radili mnogi slovenski i domaći naučenjaci te je napokon taj preporod urodio novim izdanjem misala g. 1893. Svako od ovih razdoblja nosi svoju osobitu oznaku. Prvo može se nazvati vremenom borbe i otpora protiv sinodskih zabrana, drugo vremenom mirnijeg napredovanja, treće vremenom najvećeg rascvata, četvrto vremenom smetnje, unesene miješanjem ruskog unijatstva u hrvatsko glagoljaštvo, peto vremenom opadanja glagolice u narodnom životu, dok ona postaje predmetom dubokih proučavanja u slovenskoj nauci.«⁴

Ovakva Jagićeva periodizacija utemeljena je na pismu — tj. glagoljici kao načelu periodizacije. Iako vodi računa o širini i zamahu književnog rada naših glagoljaša, ona je prvenstveno periodizacija glagoljice kao jedne kulturne pojave od posebna značenja; djela pisana tim pismom kao nešto posebno i od ostalih tokova hrvatske književnosti odvojeno Jagić prati sve do 19. stoljeća. Takvo viđenje i shvaćanje obuhvatilo je samo jedan dio naših srednjovjekovnih ostvarenja, a mjesto koje im je u toj periodizaciji dano nije određeno književnim kriterijima, već kriterijima kulturnopovijesnim.⁵

Drugi naši povjesničari književnosti također shvaćaju glagoljsku književnost kao kulturni kompleks izdvojen iz općeg toka hrvatske književnosti, te je promatraju kao poseban kulturnopovijesni organizam koji traje od početka pismenosti pa do u 18. stoljeće. Njihova je periodizacija periodizacija glagoljske pismenosti i književnosti, a ne književnosti srednjega vijeka: tako I. Broz,⁶ Đ. Surmin,⁷ te V. Lozovina⁸ dijele glagoljski i glagoljaški kompleks na tri razdoblja: na razdoblje postanka, razdoblje punog cvata i zrelosti te razdoblje nestajanja i umiranja u 18. stoljeću.

Svoju koncepciju podjele naše srednjovjekovne književnosti S. Ivšić⁹ temelji na posve drugačijim kriterijima nego što je to Jagićeva podjela. Tako je njegova podjela manje periodizacija, a više klasifikacija; srednjovjekovne tekstove Ivšić dijeli prema provenijenciji teksta: »U toku vremena, i to do početka propadanja hrvatskoga glagolizma u 16. vijeku, hrvatski su glagoljaši crpili iz tri izvora, i to: 1. crkvenoslovenskoga, 2. latinsko-talijanskoga i 3. češkoga.«¹⁰ S obzirom na osobine i osobitosti naših srednjovjekovnih tekstova Ivšić kaže: »Hrvatski se narod našao

⁴ V. Jagić, Hrvatska glagolska književnost, u Vodnikovoj Povijesti hrvatske književnosti, Mh, Zagreb 1913, str. 16—17.

⁵ Međutim, treba reći da Jagić, iako pri periodizaciji i klasifikaciji naših srednjovjekovnih tekstova ne uzima u obzir književnovrijednosni kriterij, ipak ne poriče književnu vrijednost djelima srednjega vijeka te kaže da su »... proizvodi ove ruke u našoj staroj književnosti dvojako spomena vredni: kao osobita vrst poezije književne i kao izvori narodnih pripoviedaka.« (V. Jagić, Historija književnosti naroda hrvatskoga i srpskoga, u: V. Jagić, Djela, sv. IV, JAZU, Zagreb 1953, str. 284).

⁶ I. Broz, Crtrice iz hrvatske književnosti, sv. II. (prvo doba: Crkvena književnost), Zagreb 1888, str. 96—125.

⁷ Đ. Surmin, Povjest književnosti hrvatske i srpske, Zagreb 1898, str. 48—63.

⁸ V. Lozovina, Dalmacija u hrvatskoj književnosti, Mh, Zagreb 1936, str. 24.

⁹ S. Ivšić, Sredovječna hrvatska glagolska književnost, Sveslavenski zbornik, Zagreb 1930, str. 132—142.

¹⁰ S. Ivšić, o. c., str. 132.

u procijepu između dva svijeta, istočnoga grčkoga i zapadnoga latinskoga, pa se tako dualizam vidi i u hrvatskim glagolskim knjigama. Vrijedno je istaći, da se strujanje s Istoka na Zapad, i obrnuto, u hrvatskoj glagolskoj književnosti može utvrditi i u vijekovima koji stoje dalje od početaka crkvenoslavenskoga perioda.¹¹ Dakle, u Ivšićevoj klasifikaciji cjelokupni korpus srednjovjekovne književnosti sagledan je isključivo prema utjecajima određenih kulturnih ozračja, a ne prema književnim osobinama samih djela.

Slijedeći Ivšićevu koncepciju o trojakom izvoru naše srednjovjekovne književnosti M. Kombol u svojoj *Povijesti hrvatske književnosti*¹² srednjovjekovnu našu književnost dijeli na dva razdoblja — na najstarije razdoblje koje naziva 'doba ćirilometodske baštine' i na mlađe koje naziva 'doba prevladavanja zapadnih utjecaja'. Unutar takve periodizacije Kombol daje klasifikaciju književnih rodova i žanrova naše srednjovjekovne književnosti, koja predstavlja prvu klasifikaciju prema književnim kriterijima, iako ti kriteriji nisu jedini. Dakle, Kombol dijeli srednjovjekovnu našu književnost ovako:

1. najstarije doba
2. književni rodovi najstarijeg doba
3. prevladavanje zapadnih utjecaja
4. prijevodi različitih popularnih djela iz zapadnoevropskih književnosti srednjega vijeka
5. povijest
6. romani
7. stihovi
8. prikazanja.

Kombolova je klasifikacija djela naše srednjovjekovne književnosti podređena vremenskoj diobi srednjovjekovnih tekstova na one starijeg razdoblja, koji su nastali u slijedu ćirilometodske baštine, i na mlađe tekstove — prijevode različitih popularnih djela srednjovjekovne književnosti, što je rezultat 'prevladavanja zapadnih utjecaja' u sferi hrvatske kulture. Od prozних proizvoda naše srednjovjekovne književnosti Kombol jedino povijest (kroniku) — kao jedinu originalnu književnu vrstu našeg srednjovjekovlja — i roman sagledava isključivo prema kriteriju književnog žanra dajući svakoj toj književnoj vrsti posebno poglavlje u svojoj *Povijesti*. Unutar prvog, najstarijeg razdoblja srednjovjekovne književnosti Kombol pod zajedničkim naslovom 'Književni rodovi najstarijeg doba' obuhvaća ove književne vrste i podvrste:

1. homiletski spisi
2. apokrifi (starozavjetni i novozavjetni), u koje spadaju: a) apokalipse; b) apokrifna djela apostolska; c) apokrifna pitanja i odgovori
3. legende iz života svetaca

¹¹ S. Ivšić, o. c., str. 134.

¹² M. Kombol, *Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda*, Mh, 2. izd., Zagreb 1961.

4. pripovijetka
5. povijesni spis.

Govoreći o drugom razdoblju Kombol daje ovakvu podjelu naših srednjovjekovnih tekstova: prvo, u poglavlju 'Prevladavanje zapadnih utjecaja', Kombol navodi ove vrste: a) epigrafika; b) diplomatski i pravni spisi; c) liturgijski i biblijski spisi. Zatim, u slijedećem poglavlju s naslovom 'Prijevodi različitih popularnih djela iz zapadnoevropskih književnosti srednjega vijeka' — koje je poglavlje bitno za Kombolovo shvaćanje naših srednjovjekovnih prozinskih tekstova u užem smislu — autor prvo — slijedeći Ivšića — daje podjelu tekstova prema provenijenciji (pa tako govori posebno o tekstovima koji su k nama došli iz Češke, kao što su Lucidar, Zrcalo, Raj duše itd., a posebno o onima koji su k nama došli iz latinskih ili talijanskih vrela. Unutar ove podjele Kombol prijevode i prerade iz latinskih i talijanskih izvora klasificira prema osnovnom književnom motivu, odnosno prema namjeni određenoga teksta, te ih dijeli ovako:¹³ 1. bogoslovske rasprave i propovjedna proza; 2. moralnodidaktična proza; 3. žića svetih otaca; 4. prenja; 5. apokrifi (a. apokrifne priče, b. viđenja, c. priče o Bogorodici — čudesa); 6. hagiografska proza (a. svetačke legende, b. apokrifne poslanice). Nakon toga Kombol kao dvije specifične vrste srednjovjekovne proze ovog drugog razdoblja izdvaja povijest i roman te govori o njima u posebnim poglavljima. Kombolova periodizacija i klasifikacija ima niz prednosti: uvažava ona književnopovijesni razvoj, ishodišta i vrela naše književnosti, naglašava značenje najčešćih književnih vrsta našeg srednjovjekovlja (apokrif, legenda, moralnodidaktična proza), daje prikaz i malu interpretaciju nekih poznatijih djela, odlomke kojih ponekad i citira.

Nešto drugačiju periodizaciju i klasifikaciju srednjovjekovne naše književnosti dao je V. Štefanić:¹⁴ uzimajući u obzir dijakroniju razvojnog luka hrvatske srednjovjekovne književnosti, Štefanić naše tekstove dijeli u dva razdoblja: a) 'razdoblje staroslavenskog književnog naslijeđa'; b) razdoblje pod nazivom 'zapadno i domaće u književnosti'. Unutar drugog razdoblja Štefanić daje klasifikaciju hrvatskih srednjovjekovnih tekstova: 1. epigrafika; 2. diplomatika; 3. statuti i regule; 4. historijski tekstovi; 5. moralnodidaktična proza; 6. legendarna proza; 7. svjetovni romani; 8. pjesme; 9. dijaloške pjesme i crkvena prikazanja. Srednjovjekovnu našu prozu u najužem smislu Štefanić dijeli ovako:

1. moralnodidaktična proza
 - a) moralnodidaktičke sentencije i priče
 - b) teološki priručnici (summa)
 - c) homiletička književnost
2. legendarna proza
 - a) apokrifi

¹³ M. Kombol, o. c., str. 27—35.

¹⁴ V. Štefanić, o. c., str. 3—62.

- b) legenda (u brevijarima, kao exempla u propovijedima, vanliturgijske legende, pasije, legenda-čudo, legenda o isposničkom životu, asketsko-legendarna proza, legendarni roman)
- c) hagiografija
- d) muka
- e) čudo
- f) vizija (apokrifna vizija, apokaliptičke ili eshatološke vizije, svetačke vizije, prenja)

3. svjetovni roman

Ovakva klasifikacija srednjovjekovnih tekstova, vrlo sustavna i potpuna, ne temelji se, međutim, uvijek na strukturalnim elementima koji pojedinu vrstu kao književnu određuju, već je jednim svojim dijelom utemeljena na izvanliterarnim osobinama.¹⁵

Periodizaciju i klasifikaciju primjereniju djelima našeg srednjovjekovlja i metodološki dosljedniju dao je E. Hercigonja:¹⁶ njegova periodizacija hrvatske književnosti srednjega vijeka obuhvaća tri razdoblja:¹⁷

1. razdoblje: *Na vrelima crkvenoslavenske baštine*

podrazdoblje a) od suponiranih prapočetaka do senjskog (1248) i omišaljškog (1252) privilegija — faza liturgičkih kodeksa i starijeg tipa neliturgičkih zbornika na crkvenoslavenskom jeziku u kojoj se konstituira hrvatski (uglati, granati) tip glagoljice i stvaraju uvjeti za reformu glagoljske grafije,

podrazdoblje b) do kraja 14. stoljeća (prijelazna faza: na putu k novim temama i izrazu),

2. razdoblje: *Doba pune zrelosti* — do god. 1508. (kraj rada senjske tiskare), otvaranje repertoriju zapadnoevropske (latinske, talijanske, češke) duhovne književnosti, zbornici neliturgičkih tekstova novog tipa, čisti narodni i hibridni jezik neliturgičke proze, glagoljski tisak, editio princeps 1483. u redakciji istarskih glagoljaša; kosinjska tiskara, senjska tiskara; latinički tisak,

¹⁵ Određenje književnog oblika apokrifa npr. nije deducirano iz osnovnih strukturalnih elemenata književnih djela, nego je preuzeto iz tradicije kao termin za one tekstove koji ne ulaze u službene knjige Biblije. Tako npr. apokrifne mogu biti vizije, poslanice, čuda — a sve to govori o nedosljednosti i nejedinstvenosti načela klasifikacije srednjovjekovnih tekstova u žanrove i vrste. Isto tako podjela na legendarnu prozu s jedne, a na moralnodidaktičnu s druge strane nije dosljedna jer je načelo podjele dvojako: s jedne je strane uzeta u obzir namjena teksta (moralnodidaktična) a s druge strane 'legendičnost' kao bitno motivsko određenje teksta. Dakle, u takvim podjelama nije zadovoljen ni književni kriterij, ni dosljednost same podjele. Međutim, načelo klasifikacije srednjovjekovnih djela — zbog prirode i karaktera samih tih djela — problem je koji ni u evropskoj književnoj povijesti još uvijek nije riješen.

¹⁶ E. Hercigonja, *Hrvatska književnost srednjega vijeka (do kraja 14. stoljeća)*, Zbornik Zagrebačke slavističke škole 1, Zagreb 1973, str. 25—66. Istu periodizaciju daje Hercigonja i u svojoj knjizi: *Srednjovjekovna književnost. Povijest hrvatske književnosti*, knj. 2, Liber—Mladost, Zagreb 1975.

¹⁷ E. Hercigonja, o. c., str. 38.

3. razdoblje: *Kasni odjeci* srednjovjekovne književne tradicije; činilac retardacije — produžetak stilsko-tematske i žanrovske strukture srednjovjekovlja: god. 1531. (prestanak rada riječke tiskare Š. Kožičića), *Grškovićev zbornik* iz 2. pol. 16. st. i dr.

Takva periodizacija — koja hrvatsku srednjovjekovnu književnost sagledava u cjelini, i to u njezinom organskom razvitku, kao i prema književnopovijesnim osobinama samih djela — uvjetuje i drugačiju klasifikaciju naših srednjovjekovnih djela prema rodovskoj, odnosno žanrovskoj pripadnosti. Ta se razdioba naših srednjovjekovnih tekstova po književnim rodovima odnosno vrstama i podvrstama temelji na shvaćanju da — »budući da se rodovi srednjovjekovne književnosti u narodnim jezicima nisu razvili iz utvrđenog kanona i u opreci s njim, može im se sistem izvesti samo iz imanentne poetike i verificirati na stalnosti i varijabilnosti pojedinih elemenata strukture u kontinuitetu koji tvori rod.«¹⁸ Polazeći, naime, upravo od nekih dominantnih osobina naše srednjovjekovne poetike, E. Hercigonja klasificira tekstove naše srednjovjekovne književnosti¹⁹ prema shvaćanjima suvremene književno-teoretske znanosti o žanrovskom sustavu vremenski udaljenih razdoblja, ujediniujući tako u svojoj razdiobi kriterij prošlosti i kriterij sadašnjosti u raščlambi poetičkog sustava određenog književnog razdoblja. Klasifikacijom je zahvaćen i obuhvaćen sustav književnih žanrova naše srednjovjekovne književnosti u cjelini, a svaki je pojedini žanr odnosno vrsta tog sustava određena i strukturalistički i sociološki: s jedne strane određena je svojim oblikom i strukturom, a s druge strane svojom funkcijom u životu i svijetu. Budući da srednjovjekovni tekstovi »od prethodne latinske književnosti nisu neposredno zavisni ni humanističkim načelom strogog nasljedovanja ni kanonom općeobavezne poetike«,²⁰ Hercigonja temelji svoju raščlambu na empirički utvrđenim i opisanim osobinama djela i utvrđenom korpusu tekstova. Osim toga, ova shema razdiobnih odnosa žanrovskog sustava našeg srednjovjekovlja zasniva se na sinkronijskom principu sagledavanja neizmjenjivih elemenata strukture tog sustava, ali isto tako uvažava dijakroniju naših srednjovjekovnih književnih vrsta: ona prati razvoj i kontinuitet književnih žanrova u svim promjenama koje je pojedini oblik unutar jedinstvenog srednjovjekovnog razdoblja prolazio (tako npr. u vrsti crkveno-pripovjedne proze Hercigonja razlikuje onu starijeg tipa — gdje ubraja apokrifne spise: legende, evanđelja, viđenja, djela apostolska — i onu mlađeg tipa gdje su najvažnije podvrste mirakuli i legende). Žanrovska struktura naše srednjovjekovne književnosti, dakle, u navedenoj podjeli izgleda ovako:²¹

¹⁸ H. R. Jauss, *Teorija rodova i književnost srednjega vijeka*, s njem. prevo Z. Škreč, UR 3, god. XIV, Zagreb 1970, str. 338.

¹⁹ E. Hercigonja, o. c., str. 41—66.

²⁰ H. R. Jauss, o. c., str. 328.

²¹ E. Hercigonja, o. c., str. 42.

- *liturgički i biblijski tekstovi*
- *crkveno-pripovjedna proza*
starijeg tipa (apokrifni spisi: legende, evanđelja, viđenja, djela apostolska)
mlađeg tipa (mirakuli, legende, vizije)
- *didaktičko-moralizatorska proza* a) crkvena, b) svjetovna
- *polemika* (apologija; pismo Nikole Modruškog npr.)
- *poučna proza*
(pitanja i odgovori)
starijeg tipa (Besjeda triju svetitelja)
mlađeg tipa (Lucidar)
- *crkvenoretorička proza*
- *svjetovna pripovijest i roman*
- *prenja* (kontrasti)
- *diplomatika i pravni tekstovi* (listine, zakonici, statuti, regule, kantsko pravo — kazuistika; posebno: *arenga* kao specifičan književni ostvaraj)
- *epigrafika i grafiti*
- *povijesna proza*
- *zapisi*
- *izvješća*
- *anegdota*
- *sentencija, aforizam*
- *molitve, zaklinjanja, amuleti*
- *pjesnička, ritmizirana proza*
- *lirika*
- *drama — prikazanja*
- *traktati* (teološko-dogmatski)
- *tekstovi praktične prirode za obuku duhovničkog podmlatka*
(ritualni i liturgički napuci, objašnjenja simbolike obreda, odjeće, oltara i sl.).

U ovoj je klasifikaciji srednjovjekovna naša književnost sagledana kao organsko jedinstvo, vlastitost i samosvojnost sa specifičnim književnim oblicima i osobitim žanrovsko-poetičkim sustavom, čiji »arhaički rodovi svjedoče o idealu i stvarnosti osebjunoga povijesnoga svijeta, u sebi zatvorenoga i politički i kulturno, te u književnosti nailazimo na elementarne strukture u kojima nam se očituje društvena i komunikativna funkcija književnosti.«²²

²² H. R. Jauss, o. c., str. 352.

Zusammenfassung

PERIODEN UND GATTUNGEN DER KROATISCHEN PROSA DES MITTELALTERS (ZUM PROBLEM IHRER PERIODISIERUNG UND KLASSIFIZIERUNG)

Von Vatroslav Jagićs Periodisierung der kroatischen glagolitischen Literatur und dessen Nachfolger I. Broz, Đ. Šurmin und V. Lozovina ausgehend, über die Klassifizierung von S. Ivšić und der Konzeption des kroatischen literarischen Mittelalters im Werk *Povijest hrvatske književnosti do preporoda* von M. Kombol, bis zur Periodisierung und Klassifizierung von V. Štefanić und, zum Schluß, zur sehr systematischen und methodologisch konsequenten Periodisierung und Klassifizierung seitens Eduard Hercigonja, werden in diesem Aufsatz chronologisch einige der möglichen Entscheidungen der Literaturgeschichte der kroatischen mittelalterlichen Werke vorgezeigt. Die Absicht eines solchen Überblicks bestand darin, nicht nur die konkreten literaturgeschichtlichen Regelungen zu zeigen, sondern ebenso auf den Weg zu weisen, den die kroatische Literaturgeschichte — von der Auffassung unserer mittelalterlichen Literatur als einer sprachlichen und geschichtlichen Erscheinung bis zur Erkenntnis des kroatischen literarischen Mittelalters als einer stilistischen Formation, mit spezifischen literarischen Formen und mit einem besonderen Gattungssystem — zurückgelegt hat.